

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 351/2010-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. septembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej A., spol. s r. o., B., v mene ktorej koná advokát Mgr. J. H., vo veci namietaného porušenia jej práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 CoE/57/2010-29 z 31. marca 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. augusta 2010 doručená sťažnosť spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v

Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 16 CoE/57/2010-29 z 31. marca 2010 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmluvy o úvere z 26. augusta 2004 (ďalej len „zmluva“) poskytla sťažovateľka fyzickej osobe úver v sume 398,33 €, ktorý spolu s ďalšími poplatkami bol povinný dlžník vrátiť v 10 mesačných splátkach v sume 71,70 € od 12. septembra 2004. Na zabezpečenie úveru bolo účastníkmi zmluvného vzťahu priamo v zmluve dohodnuté, že splnomocnený zástupca dlžníka, priamo v zmluve určený, je oprávnený v prípade, ak dlžník neplní svoje povinnosti, okrem iného podpísať notársku zápisnicu o uznaní dlhu, ktorá má povahu exekučného titulu. Keďže dlžník neuhradil dve po sebe idúce splátky, 16. júna 2006 bola notárom spísaná notárska zápisnica, ktorú podpísal v zmluve určený splnomocnený zástupca dlžníka. Následne 10. októbra 2005 bol podaný návrh na výkon exekúcie súdnemu exekútorovi, ktorý na základe poverenia udeleného Okresným súdom Lučenec (ďalej len „okresný súd“) 14. novembra 2005 začal nútený výkon rozhodnutia. Na základe ostatného návrhu sťažovateľky z 28. októbra 2009 na zmenu súdneho exekútora okresný súd uznesením č. k. 14 Er 1007/2005-16 z 23. decembra 2009 vyhlásil exekúciu za neprípustnú a exekúciu zastavil. Zároveň zamietol návrh sťažovateľky na zmenu súdneho exekútora. Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že s výnimkou rozhodnutia o trovách exekúcie prvostupňové uznesenie potvrdil.

Podľa názoru sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu a postupom súdov, ktorý mu predchádzal, boli porušené jej práva „*vyplývajúce z článku 1 Dodatkového protokolu...*“. V ďalšom sťažovateľka interpretovala čl. 1 dodatkového protokolu, poukázala na konkrétne rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu a v podstatnom uviedla: „*Podľa názoru sťažovateľa, v posudzovanom prípade, došlo k zásahu do jeho vlastníckeho práva zo strany štátneho orgánu tým, že odmietol zmenu exekútora... a zároveň exekúciu zastavil, čím znemožnil plnenie v prospech exekútora, na ktorý sťažovateľovi vznikol, na základe zmluvy o úvere nárok. Uvedený zásah do vlastníckych práv sťažovateľa nie je v súlade s požiadavkami Protokolu 1 Dohovoru druhej*

vety a predstavuje zásah do pokojného užívania majetku sťažovateľa... Podľa názoru sťažovateľa, tým, že súd zasiahol do vykonávacieho konania... tak, že exekučné konania bez ďalšieho zastavil, porušili právo sťažovateľa vlastníť majetok v zmysle Protokolu 1 Dohovoru.“

Sťažovateľka na základe uvedeného navrhla, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1 Základné právo spoločnosti P., s. r. o. na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv bolo porušené uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 CoE/57/2010-29 zo dňa 31. 3. 2010.

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 CoE/57/2010-29 zo dňa 31. 3. 2010 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva spoločnosti P., s. r. o. primerané finančné zadosťučinenie v peniazoch v sume 389,34 Eur..., ktoré mu zaplatí krajský súd do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť spoločnosti P., s. r. o. trovy právneho zastúpenia v sume 66,00 EUR s DPH... na účet jeho právneho zástupcu J. H... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o

ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Ústavný súd je v súlade s § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný petitom sťažnosti (návrhom na rozhodnutie) a môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označila za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Sťažovateľka svojím návrhom žiadala, aby ústavný súd v súvislosti s namietaným uznesením krajského súdu vyslovil porušenie práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu a zrušil toto rozhodnutie. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľky s vyhlásením exekúcie za neprípustnú a zastavením konania v jej exekučnej veci, čím bolo podľa jej názoru porušené právo „*vlastniť majetok v zmysle Protokolu 1 Dohovoru*“.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravid užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

Okresný súd v uznesení č. k. 14 Er 1007/2005-16 z 23. decembra 2009 sformuloval dôvody vyhlásenia exekúcie za neprípustnú a zastavenia exekúcie takto:

„Uznanie záväzku je jednostranný právny úkon dlžníka, ktorý adresuje veriteľovi. Týmto úkonom dlžník uznáva svoj určitý záväzok, čím vlastne potvrdzuje jeho platnosť v čase uznania. Z ustanovenia § 323 ObZ vyplýva, že zákon za podstatnú náležitosť uznania záväzku považuje uznanie určitého záväzku... Zákonným dôsledkom uznania záväzku je vyvrátiteľná právna domnienka, že záväzok v čase uznania existoval.

Splnomocnenie Mgr. T. K. v úverovej zmluve je neurčité, koncipované široko a všeobecne a uznanie dlhu v mene povinného a udelenie súhlasu s vykonateľnosťou notárskej zápisnice nemožno považovať za platné. Povinný v deň uzavretia zmluvy o úvere splnomocnil tretiu osobu, aby v jeho mene uznala záväzok, t. j. urobil tak v čase, keď žiadny dlh neexistoval, a do budúca bolo možné len predpokladať, že by mohol vzniknúť, nebolo však možné predpokladať jeho výšku...

Ak v čase uzavretia dohody o plnomocenstve neexistoval dlh a nebola známa ani jeho výška, v tomto čase nemohol povinný realizovať svoje právo dlh uznať alebo nie. Potom ani nemohol splnomocniť Mgr. T. K. uznať dlh. Zástupca povinného tiež určil lehotu, dokedy má byť dlh zaplatený zjavne bez splnomocnenia povinným.

V tejto súvislosti sa súd zaoberal aj ďalšou podstatnou skutočnosťou, ktorou je rozpor záujmov povinného a zástupcu. Pri uzatváraní zmluvy o úvere povinný nemal možnosť slobodnej voľby zástupcu, nakoľko zmluva o úvere ako predtlač obsahovala meno splnomocnenca Mgr. T. K. Tým je spochybnený základný predpoklad pri udelení plnej moci, teda to, že splnomocnenec bude hájiť záujmy povinného, pretože ide o osobu, ktorá už pri spisovaní predtlač zmluvy o úvere bola v kontakte s oprávneným a mala hájiť jeho záujmy v súvislosti s vymáhaním prípadných dlhov v budúcnosti.

Z možnosti zastupovať sú vylúčené osoby, ktorých záujmy sú v rozpore so záujmami zastúpeného (§ 22 ods. 2 OZ). Rozpor v záujmoch musí reálne existovať, nestačí len potenciálna možnosť takéhoto rozporu. Právne úkony osôb, ktoré nesplňajú náležitosti upravené v § 22 ods. 2 OZ, v zmysle § 39 OZ spôsobujú absolútnu neplatnosť takýchto právnych úkonov a to bez ohľadu na skutočnosť, či o tom účastníci právneho úkonu vedeli. ...

Ak dohoda o plnomocenstve uzavretá medzi advokátom Mgr. T. K. a povinným je v zmysle § 39 OZ absolútne neplatná, potom aj notárska zápisnica, obsahujúca vyhlásenie o uznaní záväzku a súhlase s vykonateľnosťou a s exekúciou, ktoré za povinného urobil Mgr. T. K., a ktorá notárska zápisnica vznikla na základe zmluvného zastúpenia ako neplatného právneho úkonu, je neplatná. Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva priamo zo zákona a pôsobí voči každému, takže každý sa jej môže dovolať. Na absolútnu neplatnosť prihliada súd aj bez návrhu (ex offa). Absolútna neplatnosť sa nemôže napraviť dodatočným schválením a nemôže byť konvalidovaná ani dodatočným odpadnutím dôvodu neplatnosti. Plnenie, ku ktorému došlo z absolútne neplatného právneho úkonu zakladá bezdôvodné obohatenie. Absolútna neplatnosť právneho úkonu sa nepremlčuje.“

Krajský súd sa napadnutým uznesením v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia okresného súdu a k námietkam sťažovateľky dodal: «Súd prvého stupňa správne preskúmal platnosť notárskej zápisnice aj splnomocnenia obsiahnutého v zmluve o úvere v časti nazvanej „splnomocnenie“.

Zo zmluvy o úvere uzavretej medzi oprávneným a povinným, zo všeobecných podmienok poskytnutia úveru pod bodom 18. vyplýva, že zmluvné strany sa dohodli podľa § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka, že ich právne vzťahy sa budú spravovať Obchodným zákonníkom.

Podľa § 323 Obchodného zákonníka, ak niekto písomne uzná svoj určitý záväzok, predpokladá sa, že v uznanom rozsahu tento záväzok trvá v čase uznania. Tieto účinky nastávajú aj v prípade, keď pohľadávka veriteľa bola v čase uznania už premlčaná. Za uznanie nepremľčaného záväzku sa považujú aj právne úkony uvedené v § 407 ods. 2 a 3. Uznanie záväzku má účinky aj voči ručiteľovi.

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že pre záväzok, ktorý je predmetom uznania je charakteristická jeho určitosť. Tento pojem treba chápať tak, že nevyhnutnými zložkami sú

jednak dôvod a jednak výška záväzku (dlhu). Týmto úkonom dlžník uznáva, svoj určitý záväzok, čím vlastne potvrdzuje jeho existenciu a platnosť v čase uznania. Zákonná účinnosť takéhoto uznania predpisuje obligatórnu písomnú formu.

V danej exekučnej veci, v čase udelenia splnomocnenia... bol predmet záväzku špecifikovaný ako úver v sume 12.000,- Sk... Obom zmluvným stranám bola známa len výška poskytnutého úveru. Povinný nemal vedomosť, akú sumu budú predstavovať jeho napr. poplatky za spísanie notárskej zápisnice, úroky z omeškania...

Uznať záväzok alebo uznať dlh je právom dlžníka, ktoré v budúcnosti realizovať môže ale aj nemusí... Právo, ktoré môže v budúcnosti vzniknúť, je právom, ktoré v čase uzavretia dohody nie je ešte známe a nemožno s ním disponovať. Ak v čase uzavretia zmluvy o splnomocnení teda ešte nebola známa výška záväzku, nemohol povinný realizovať svoje právo dlh uznať alebo nie. Splnomocnenie obsiahnuté v zmluve o úvere je teda neplatným právnym úkonom.»

V tejto súvislosti ústavný súd upriamuje svoju pozornosť na § 58 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), z ktorého vyplýva, že exekúciu možno zastaviť na návrh alebo aj bez návrhu. Pri druhej zákonnej možnosti sa nepochybné natíska otázka, za akých okolností a kedy môže všeobecný súd exekúciu zastaviť. Zatiaľ čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), podrobne popisuje zákon, teda Exekučný poriadok, určenie okamihu, kedy tak má alebo môže urobiť, nie je explicitne daný. Z uvedeného je potrebné vyvodiť záver, že všeobecný súd rozhodne o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, len čo zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. To znamená, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex offo skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nie je možné exekúciu vykonať. Ak teda krajský súd dospel k záveru, že exekučný titul, na podklade ktorého bola exekúcia vykonávaná, t. j. notárska zápisnica o uznaní záväzku je neplatná, a teda nie je v zmysle § 41 Exekučného poriadku spôsobilým exekučným titulom, správne rozhodol, ak

sa stotožnil so závermi okresného súdu o neprípustnosti exekúcie a zastavení exekučného konania (m. m. III. ÚS 35/2010, III. ÚS 86/2010).

Ústavný súd poukazuje tiež na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku sp. zn. 3 Cdo/164/1996 z 27. januára 2007 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že „súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu aj uznesenia okresného súdu č. k. 14 Er 1007/2005-16 z 23. decembra 2009 dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť k zásahu do práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Všeobecné súdy svojím postupom aplikovali zákony podľa ich obsahu (v danom prípade predovšetkým ustanovenia Exekučného poriadku) a rozhodovali v zmysle ustálenej judikatúry formulovanej najvyšším súdom. Nemožno akceptovať námietku sťažovateľky v tom zmysle, že zastavením exekúcie došlo zo strany štátneho orgánu k znemožneniu plnenia, ktoré vzniklo na základe zmluvy o úvere, pretože zmluva o úvere napadnutým uznesením nebola vôbec dotknutá a jej posúdenie nebolo ani pre rozhodovania okresného súdu a krajského súdu v danej veci relevantné. Z okolností prípadu vyplýva, že posudzovaná bola len platnosť notárskej zápisnice, ktorou bol uznaný záväzok dlžníka z tejto zmluvy o úvere. Aj keď krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu, ktorým bola exekúcia vyhlásená za neprípustnú z dôvodu neplatnosti exekučného titulu (a tým absencie jedného z predpokladov exekúcie), uvedené nebráni sťažovateľke domáhať sa na príslušnom súde podľa platných procesných predpisov vydania rozhodnutia znejúceho na plnenie dlžnej peňažnej sumy v zmysle úverovej zmluvy a v prípade úspechu v konaní aj právo súdom priznanú pohľadávku exekučne vymáhať.

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd považuje za potrebné tiež uviesť, že v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou zastáva

názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprosesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod právne normy. Ústavný súd konštatuje, že z tohto dôvodu nie je ani žiadna vecná súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a označeným právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Na základe uvedeného ústavný súd uzatvára, že nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi označeným právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu a napadnutým uznesením krajského súdu, a preto ústavný súd považuje sťažnosť za zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2010